4.4.2025

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Ammattiliitto Pro ry:n lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain ja työaikalain 2 ja 19 §:n muuttamisesta HE 14/2025 pv

Ammattiliitto Pro on yksi Suomen suurimmista ammattiliitoista ja palkansaajakeskusjärjestö STTK:n suurin yksityisalan liitto. Pro solmii noin 200 virka- ja työehtosopimusta. Ammattiliitto Pron edunvalvonta on jaettu viiteen sektoriin: Finanssisektori, ICT- ja viestintäsektori, Julkinen sektori, Palvelusektori ja Teollisuussektori.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annettua lakia ja työaikalakia.

1. Työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksen mukaan laissa säädettäisiin työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksen velvollisuudesta huolehtia työtaistelua toimeenpannessaan työtaistelun rajauksella tai suojelutyöllä eräistä välttämättömistä toiminnoista *(huolehtimisvelvollisuus)*.

Nykyisin suojelutyö toteutuu työtaistelutilanteissa ammattiliittojen omien ilmoitusten perusteella. Työntekijöiden yhdistykset määrittelevät työtaisteluiden rajat. Ammattiliitot rajaavat itse lakkojen ulkopuolelle tehtävät kriittiset työt, jotka turvaavat esimerkiksi hengen ja terveyden suojan sekä omaisuuden turvaamisen.

Mahdolliset suojelutyötarpeet vaihtelevat kunkin alan mukaan. Teollisuudessa *suojelutyötarpeita* on muun muassa energiahuollon jatkuvuuden varmistamisessa, kuten voimalaitosten toiminnassa, sekä prosessiteollisuuden kriittisissä osissa, joissa tuotannon keskeytyminen voisi aiheuttaa merkittäviä koneiden ja laitteiden rikkoutumiseen liittyviä taloudellisia vahinkoja tai ihmisten turvallisuuteen liittyviä riskejä. Myös jätevedenkäsittely ja sen toiminnan jatkuvuus kuuluu suojelutyön piiriin, jotta ympäristövahingoilta vältytään.

1.1. Työmarkkinakäytäntö

Nykyinen työmarkkinakäytäntö toimii hyvin. Työmarkkinakäytännössä suojelutyön rajaukset on *vakiintuneesti* sovittu osapuolten kesken, ja suojelutyötä on toteutettu niin, ettei vakavaa vaaraa ole syntynyt. Käytännössä suojelutyöstä on neuvoteltu tapauskohtaisesti ammattiyhdistysten edustajan ja työnantajapuolen kesken ennen työtaisteluiden alkamista. Palkansaajaliittojen vakiintuneet käytännöt turvaavat henkeen ja terveyteen tai omaisuuden vahingoittumiseen ja muihin suojattaviin oikeushyviin liittyvät uhat.

Suojelutyötä koskevan sääntelyn kehittäminen on tarpeetonta. Jos työriidan osapuolten keskinäisiin järjestelyihin perustuvaa käytäntöä olisi työryhmän puitteissa selvitetty riittävän huolellisesti, olisi nykyinen työmarkkinakäytäntö tunnustettu riittäväksi suojelutyön järjestämisessä.

1.2. Pohjoismainen malli

Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa suojelutyötä koskevat järjestelyt perustuvat keskeisesti kansainvälisten sopimusvelvoitteiden noudattamiseen ja pohjoismaille ominaiseen sopimiseen työmarkkinakysymyksissä. Suojelutyön suorittaminen ei perustu sikäläiseen lainsäädäntöön. HE 14/2025 eriyttää Suomen yhä kauemmaksi pohjoismaisesta mallista.

1.3. Perusoikeudet ja kansainväliset velvoitteet

Suomessa yhdistymis- ja järjestäytymisvapaus turvataan *perustuslain 13 §:ssä (Yhdistymisvapaus)*. Työtaisteluoikeutta ei mainita PL 13 §:ssä. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut työtaisteluoikeuden liittyvän ammatilliseen yhdistymisvapauteen. Yhdistymisvapauden perustuslain suojaa puoltaa erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimus (11 artikla), uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja (SopS 78-80/2002) sekä ILO:n sopimusjärjestelmä (Yleissopimukset nro 87 yhdistymisvapaus ja nro 98 kollektiivinen neuvotteluoikeus).

Suomen perusoikeussääntelyn ja Suomea sitovan kansainvälisen oikeuden mukaan perusoikeuksien rajoituksista on säädettävä lailla. Rajoitusperusteiden tulee olla *tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä* sekä *perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä* ja *painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia*.

Täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukseen täyttämiseksi rajoitusten olennaisen sisällön (ml. rajoituksen edellytykset ja laajuuteen vaikuttavat seikat) tulee ilmetä laista.

Rajoitusten tulee olla *välttämättömiä* tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan *oikeassa suhteessa* perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon. Perusoikeuden ydinalueen koskemattomuuden vaatimuksesta seuraa, että rajoituksia säädettäessä perusoikeudet (ml. työtaisteluoikeus osana yhdistysoikeutta) eivät saa sääntelyllä menettää merkitystään. Samalla on myös huolehdittava riittävistä oikeusturvajärjestelyistä. Suojelutyön järjestämisessä neuvotteluteitse ei ole juurikaan esiintynyt ongelmia.

Perusoikeusrajoitusten tulisi olla selkeästi määriteltyjä. Esityksen 14/2025 mukainen suojelutyö on väljästi ja tulkinnanvaraisesti määritelty. Kansainvälisten sopimusten nojalla suojelutyön lainsäädäntöön perustuvien rajoitusten osalta olisi noudatettava *suppeaa tulkintaa*. ILO:n käytännön mukaan yhdistymisvapautta koskevien rajoitusten tulisi olla kohtuullisia, eivätkä ne missään tapauksessa saisi muodostaa merkittävää rajoitusta ammattiyhdistysjärjestöjen käytettävissä oleville toimintatavoille.

1.4. Milloin työtaistelua on pidettävä oikeudenvastaisena

Esityksen mukaan työtaistelu ei saisi *välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti* vaarantaa sääntelyllä suojattavien tehtävien hoitamista.

Oikeuskäytännön määrittämät rajoitukset työtaisteluille ovat Suomessa riittäviä ja kansainvälisten sopimusvelvoitteiden rajaukset tunnistavia. *KKO 2023:95* ratkaisussa korkein oikeus toteaa, että lakkoa voidaan pitää *oikeudenvastaisena,* jos se *välittömästi,*

konkreettisesti ja vakavasti vaarantaa muiden perusoikeuksien, kuten hengen ja terveyden tai ympäristön suojan toteutumisen.

Korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössä on todettu, että työtaistelutoimenpide on kiellettävissä lähinnä silloin, jos työtaistelutoimenpide toteuttamistapansa, päämääriensä tai seuraustensa johdosta olisi oikeuskäytännössä vakiintunein perustein katsottava *oikeuden tai hyvän tavan vastaiseksi taikka kohtuuttomaksi* (KKO 2000:94, KKO 2018:61, kohta 18 ja KKO 2020:50, kohta 10). Korkein oikeus on lisäksi todennut, että työtaistelutoimenpiteiden *huomattava liiallisuus* niillä *tavoiteltaviin päämääriin nähden* voi joissain tilanteissa antaa aihetta päätelmään, että toimenpiteet ovat *hyvän tavan vastaisia tai kohtuuttomia*.

Korkein oikeuden mukaan turvaamistoimen edellytyksiä harkittaessa lähtökohtana tässä arvioinnissa on pidettävä *työtaisteluoikeuden sallittavuutta* (KKO 2020:50, kohta 19).

1.5. Työtaistelun estäminen turvaamistoimella

Korkeimman oikeuden ratkaisukäytännön mukaan työtaistelutoimenpide voidaan kieltää turvaamistoimenpiteenä oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n nojalla, jos sen katsotaan olevan oikeudenvastainen (KKO 2023:95).

Hallituksen esitys vaarantaa työtaisteluoikeuden rajoittamisen osalta korkeimman oikeuden ratkaisuista ilmenevän työtaisteluoikeuden perustuslakitasoisen oikeussuojan. Esitys horjuttaa työmarkkinaosapuolten neuvottelutasapainoa.

1.6. Suojeltavat oikeushyvät on määritelty väljästi ja tulkinnanvaraisesti

Hallituksen esitys on perusoikeuksien suojan ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten kannalta tarpeettoman laajana ja epätarkkana.

Ammattiliitto Pro painottaa, että lakiehdotus (*8 d § Välttämättömien toimintojen turvaaminen työtaistelun aikana)* ei määrittele, mitkä työtehtävät kulloinkin kuuluvat suojelutyöhön *sopimusalakohtaisesti.* Perusoikeusrajoitukselta edellytettävä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden edellytys ei täyty.

Ehdotukseen sisältyvien työtaistelun aikana turvattavien oikeushyvien kohdat, jotka koskevat maanpuolustusta, valtion ylimmän päätöksenteon toimivuutta ja yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toiminnan tai muiden oikeushyvien turvaamisen kannalta välttämättömien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuutta taikka maksuliikenteen toimivuutta, vastaavat perusteiltaan lähinnä sellaisiin tilanteisiin, jotka realisoituvat käytännössä yksinomaan kansallisissa hätätilanteissa, eivätkä niiden kuulu olla osa nyt ehdotettua lakia.

Esityksen mukaan huolehtimisvelvollisuuden vastainen työtaistelu olisi kielletty, ellei työnantaja voisi välttää toimintojen vaarantumista käytettävissään olevilla keinoilla. Työnantajan velvoitetta neuvotella suojelutyön järjestämisestä on täsmennettävä. Riittävän neuvottelun käymisen tulisi olla väliaikaisen kiellon hakemisen ehdoton edellytys.

1.7. Huolehtimisvelvollisuuden vastaisen työtaistelun väliaikainen kieltäminen

Uudella *suojelutyötä* koskevalla sääntelyllä luotaisiin vielä uusi, *väliaikaista kieltoa (8 e § Huolehtimisvelvollisuuden vastaisen työtaistelun väliaikainen kieltäminen)* koskeva mekanismi, joka muistuttaa summaarisen käsittelyn johdosta OK 7 luvun mukaista turvaamistoimea.

Esitystä tulisi täydentää siten, että kantajan tulee kyetä näyttämään toteen kaikki kielletyksi vaaditut seikat työtaistelukiellon hakemisessa, uhalla, että hakemus muutoin hylätään. Epäselvä hakemus ei saa tuoda hakijalle oikeudenkäynnissä etua.

Tältä osin esityksen mukaan tuomioistuimella voisi olla mahdollisuus *("jos se on mahdollista") rajata työtaistelukieltoa* siten, että se koskee vain niitä työtaistelun piirissä olevia tehtäviä tai toimintoja, joiden hoitamatta jättämisestä *"todennäköisesti"* aiheutuu 8 d §:n 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia. *Päätökseen ei saisi erikseen hakea muutosta valittamalla*. Rajaaminen on oletettavasti vaikeata ja erityisesti summaarisessa käsittelyssä lienee pääsääntöisesti lähes mahdotonta.

Esityksen mukainen tuomioistuimen antama väliaikainen kielto *loukkaisi perusoikeusrajoituksen välttämättömyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksia*. Uutta väliaikaista kieltoa voisi lisäksi hakea työnantaja, mutta ei työntekijöiden yhdistys työnantajan työtaistelutoimenpiteen osalta.

Hallituksen esitys on työtaisteluoikeuden toteutumisen näkökulmasta ongelmallinen myös siksi, että *pääasiariita* ei pääsääntöisesti koskaan tule vireille, sen jälkeen, kun lakko saadaan työnantajien hyväksi estettyä. Lopulliset ratkaisut saadaan säännöllisesti pitkäkestoisten oikeusprosessien jälkeen, jolloin työriita on jo aikapäiviä sitten ratkennut.

Katsomme, että sääntely on työtaistelun *väliaikaisen kiellon* mekanismin osalta rakenteellisesti laadittu yksipuolisesti tukemaan työnantajien intressejä. Käytännössä työnantajapuoli pääsee hyvin lähelle tilannetta, jossa voi halutessaan estää ammattiliiton järjestämän työtaistelun toteutumisen.

1.8. Huolehtimisvelvollisuuden vastaisen työtaistelun kieltäminen

Työnantajan velvoitetta neuvotella suojelutyön järjestämisestä on täsmennettävä. Kantajan tulee näyttää normaalien prosessuaalisten sääntöjen mukaan toteen seikat kaiken kielletyksi vaaditun osalta. Muussa tapauksessa kanne on hylättävä.

Kantajan ei pidä saada epäselvästä hakemuksesta etua prosessissa. Rajaaminen on joka tapauksessa vaikeata ilman kattavaa tietoa.

1.9. Virkamiehet ja virkasuhteessa työskentelevät

Tällä hetkellä *yksityisellä* sektorilla ei ole *suojelutyötä* koskevaa *yleistä sääntelyä*, mutta *julkisella* sektorilla sen sijaan on. Uutta sääntelyä esitetään koskemaan sekä yksityistä että julkista sektoria. Tämä johtaa sekä päällekkäiseen sääntelyyn että epäselvyyteen sovellettavasta normistosta.

Ammattiliitto Pro ei pidä perusteltuna, että *uusi sääntely* koskisi myös virkamiehiä ja virkasuhteessa työskenteleviä. Virkamiesten ja viranhaltijoiden työtaisteluoikeuteen kohdistuu useita rajoituksia, joiden päällekkäisyyksiä ja ristiriitaisuuksia ei ole lainvalmisteluvaiheessa kattavasti käsitelty tai arvioitu.

Virkaehtosopimuslaeissa on säädetty työehtosopimuslakia vastaavasti sopimuksen voimassaoloon kytketystä työrauhavelvollisuudesta. Sen lisäksi on säädetty pysyvästä työrauhavelvollisuudesta, joka koskee vaikuttamista ei-sopimuksenvaraisiin asioihin. Virkamiesten ja viranhaltijoiden *työtaisteluoikeus sopimuksettoman tilan aikana* kohdistuu siis ainoastaan virkaehtosopimuslain mukaisiin *sopimuksenvaraisiin* asioihin.

Virkamiesten ja viranhaltijoiden *sallitut* työtaistelumuodot ovat lakko, hakukielto ja saarto. *Kiellettyjä* sen sijaan ovat osittainen lakko, ylityökielto, joukkoirtisanoutuminen, poliittinen

työtaistelu ja myötätuntotyötaistelu. Poikkeuksena valtiolla on tietyissä viroissa täysi työtaistelukielto.

Lainvalmisteluvaiheessa ei ole kattavasti käsitelty ja arvioitu ehdotetun sääntelyn suhdetta virkaehtosopimuslaeissa ja työriitalaissa säädettyihin virkamiesten ja viranhaltijoiden työtaisteluoikeutta koskeviin *muihin* rajoituksiin. Tällaisia rajoituksia ovat muun muassa yhteiskunnalle vaarallisten työtaistelutoimenpiteiden ehkäiseminen ja virkariitalautakuntamenettely, aiotun työnseisauksen määräaikainen kieltäminen sekä työnseisausta koskevat ennakkoilmoitusajat.

Työriidan sovitteluun osallistuminen on Suomessa pakollista. Esimerkkinä lainvalmisteluvaiheessa ei kattavasti käsitelty eikä ratkaistu, mikä olisi voimassa olevien säännösten suhde esim. käräjäoikeudelle ehdotettuun mahdollisuuteen lykätä työnseisauksen alkamishetkeä. Mietinnössä todetaan vain, että virkariitalautakunnan käsittelyllä ei olisi vaikutusta virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksille ehdotettavaan huolehtimisvelvollisuuden soveltamiseen tai työnantajan oikeuteen hakea työtaistelun väliaikaista kieltoa tai vaatia työtaistelun kieltämistä.

Jatkossa työ- ja virkaehtosopimuslakien rikkomista koskeva asia käsiteltäisiin nykyiseen tapaan *työtuomioistuimessa*, mutta saman työtaistelun tai uhan rajauksia koskevat suojelutyökysymykset *yleisissä tuomioistuimissa*. Samaan aikaan voisi olla eri tuomioistuimissa käsittelyssä erilliset prosessit, jotka molemmat koskevat samaa asiaa.

Virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksille ehdotettava uusi velvollisuus huolehtia oikeushyvistä on asiallisesti laajempi kuin virkaehtosopimuslainsäädännön suojelutyövelvoite.

Lisäksi esimerkiksi hengen ja terveyden suojaamisesta säädetään osin eri tavoin. Viranhaltijoiden ja virkamiesten suojelutyövelvollisuudesta on säädetty *laissa kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista (669/1979)*, *valtion virkaehtosopimuslaissa (664/1970)* sekä *laissa evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista (968/1974)*, joiden mukaan suojelutyöllä tarkoitetaan työtä, jonka suorittaminen työtaistelua toimeenpantaessa on välttämätöntä kansalaisten hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi.

Ehdotettavan sääntelyn mukaan virkamiesten ja viranhaltijoiden olisi työtaistelua toimeenpannessaan huolehdittava *työtaistelun rajauksella tai suojelutyöllä* siitä, ettei työtaistelu välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaaranna ihmisten henkeä tai vakavasti vaaranna ihmisten terveyttä tai aiheuta ihmisille kärsimystä.

Hallituksen esitys heikentää virkamiesten neuvotteluasemaa.

Ammatilliseen yhdistymisvapauteen kuuluu olennaisena osana kollektiivinen neuvotteluoikeus. Virkamiehillä ja viranhaltijoilla on oltava myös oikeus tehokkaaseen työtaisteluun, omien työehtojensa ajamiseksi.

Lainvalmisteluvaiheessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla, mitä nämä uudet työtaisteluoikeuden rajoitukset tarkoittavat virkamiesten ja viranhaltijoiden kollektiivisen neuvotteluoikeuden kannalta, kun he tavoittelevat työ- ja virkaehtosopimusneuvotteluissa parempia työehtoja.

1.10. Hallituksen esitys on epätarkka ja tulkinnanvarainen

Hallituksen esitys on monelta osin epätarkka. Suojeltavat oikeushyvät määritellään lakiesityksessä pykälätasolla mutta edelleen väljästi ja tulkinnanvaraisesti. Tämä pätee erityisesti säännöskohtaisiin perusteluihin, joista ei saa apua määräysten tulkitsemiseen.

Ammattiliitto Pron osalta lainmuutokset vaikuttavat ainakin ***Teollisuussektoriin, Finanssialaan*** ja ***ICT-alan*** sopimusedunvalvontaan ja neuvottelutoimintaan.

Hallituksen esityksen 8 d §:n perusteella ei ole kuitenkaan pääteltävissä, mitkä työtehtävät sopimusalakohtaisesti ovat kulloinkin suojelutyön piirissä.

Ammattiliitto Pr toteaa, että ***ICT-alalla*** välttämättömien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuus on turvattu hätätyöllä, ks. liite ”Ammattiliitto Pron ICT-alan hätätyö-ohjeistus Elisa ja Telia 250404”. Hätätyöstä on päätetty yhdessä työnantajan ja luottamusmiesten kesken lakkotoimikunnassa. Hätätyö on toiminut hyvin eikä ongelmia ole syntynyt. Näyttää ilmeiseltä, että suojelutyötä koskevilla lainsäädäntämuutoksilla pyritään korvaamaan ICT-alalla käytössä oleva hätätyö. Tämä aiheuttaa todennäköisesti suojelutyöhön liittyen tulkintaerimielisyyksiä, joita ei ole aikaisemmin esiintynyt.

Yllä olevan lisäksi ehdotetun *8 § d Välttämättömien toimintojen turvaaminen työtaistelun aikana* perusteluiden on paljon tulkinnanvaraisuutta:

- *10) digitaalisen maksuliikenteen toimivuuden tai käteisen rahan saatavuuden turvaamiseksi välttämättömien ylläpito- tai huoltotehtävien tai arvokuljetusten hoitamista;* epäselväksi jää, mitkä ovat rahansiirtojen turvaamiseen liittyvät *”välttämättömät tehtävät”* ja minkä kestoinen on maksuliikenteen *”pitkäaikaisempi pysähtyminen”* tai milloin ja missä olosuhteissa käteisen saatavuus pankkiautomaateista *”vaarantuu vakavasti”*. Tulkinnallista on myös se, mitä laajuuden ja ajallisen keston käsitteiden osalta tarkoitetaan ”digitaalisen maksuliikenteen *täysimääräisenä keskeyttämisenä”* ja samaan asiayhteyteen liittyen jää epäselväksi kuinka kauan on *”pidemmäksi aikaa”*.

- *11) yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavien viranomaisen toiminnan tai 1–10 kohdassa tarkoitetun työn kannalta välttämättömien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuutta;* jättää huomattavan määrän tulkinnanvaraa esim. sen osalta mitkä ovat sellaisia *”muita* tieto- ja viestintäteknisiä palveluita ja tietojärjestelmiä”, jotka ovat *”välttämättömiä”* 1–10 kohdassa tarkoitettujen toimintojen turvaamisen kannalta. Perustelun määrittelynä todetaan vain, että *”Kyse on yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömistä palveluista ja järjestelmistä”* asiaa sen enempää tarkentamatta.

1.11. Suojelutyöstä maksettava korvaus

Ammattiliitto Pro kiinnittää huomiota siihen, että esityksestä puuttuu sääntely suojelutyön *korvauksista,* vaikka se on edellytyksenä työvoiman saatavuudelle.

Palkansaajajärjestöt ovat ehdottaneet, että suojelutyöstä maksetaan vähintään kolminkertainen palkka verrattuna säännöllisen työajan palkkaan. Joka tapauksessa suojelutyötä tulisi voida käyttää vain ehdottoman välttämättömissä tilanteissa.

2. Työaikalain 2 ja 19 §:n muuttamisesta

Työaikalain 19 §:n 1 momentin mukaan hätätyötä saa teettää vain ennalta arvaamattomissa häiriötilanteissa. Työtaistelu ei yleensä täytä tätä ehtoa.

Työriitalain mukaan työnseisauksesta on ilmoitettava valtakunnansovittelijaan toimistoon ja vastapuolelle vähintään kaksi viikkoa etukäteen. Suomenkin työmarkkinakentässä sopimuksettoman tilan aikana lakkojen todennäköisyys on ennakoitavissa, joten siltä osin kyse ei ole ennalta arvaamattomasta seikasta.

Työaikalain hätätyösääntely perustuu työaikadirektiivin 17.3 artiklan f) alakohdan poikkeuksesta, joka sallii tietyt poikkeukset työsuojelun puitedirektiivin mukaisissa olosuhteissa. Kansallinen sääntely on jo työaikadirektiivin mukainen, eikä sen laajuutta voi enää kasvattaa kansallisesti. Työaikalain hätätyötä koskeva sääntely perustuu työaikadirektiivin antamiin poikkeamismahdollisuuksiin, eikä sen käyttöalaa ole mahdollista enää laajentaa kansallisesti.

Hallituksen esitys ei saisi johtaa siihen, että hätätyön teettämisellä vältetään suojelutyöhän liittyvä neuvotteluvelvoite.

ILOn yhdistymisvapauskomitea katsoo, että *vähimmäispalveluista* tulisi neuvotella ennen työriitaa objektiivisen arvioinnin varmistamiseksi. Jos neuvottelut epäonnistuvat, työnantajan *yksipuolinen* määrittely ei ole yhdistymisvapauden periaatteiden mukaista.

Hätätyösääntelyn käyttäminen suojelutyötä määriteltäessä johtaa käytännössä työnantajan yksipuoliseen vähimmäispalvelun määrittämiseen yhdistymisvapauden periaatteiden vastaisesti.

3. Prosessuaalisia kysymyksiä ei ole käsitelty riittävästi

Työ- tai virkaehtosopimuslakien rikkomista koskevat erimielisyydet käsitellään Työtuomioistuimessa. Suojelutyökysymysten oikeuspaikkana olisi kuitenkin yleinen tuomioistuin. Samaan asiaan liittyen voisi jatkossa olla vireillä erilliset prosessit käräjäoikeudessa ja erityistuomioistuimessa. Se ei ole tarkoituksenmukaista. Erityisesti pääkaupunkiseudun yleiset tuomioistuimet ovat ylikuormittuneita ja vireille saatettujen riita-asioiden käsittelyajat venyvät usein huolestuttavan pitkiksi.

Virkamiehen osalta suojelutyömääräystä koskeva soveltamiskysymystä koskevan riidan oikeusfoorumin määrittelisi se, onko virkamies työtaistelun piirissä (→ KäO) vai sen ulkopuolella (→ TT). Työtuomioistuimen ratkaisuista ei voi valittaa. Yleisen tuomioistuimen muutoksenhaku on kolmiportainen.

Suojelutyötä koskevilla prosessuaalisilla kysymyksillä on vaikutuksia oikeusvarmuuteen, asianosaisten ja viranomaisten resurssikysymyksiin sekä oikeudenkäyntikuluriskiin. Pidämme esitystä tältä osin epäjohdonmukaisena. Tuomioistuimia koskevia vaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty.

VT Patrik Stenholm
Lakiasiainpäällikkö
Puh. 050 563 7385
patrik.stenholm@proliitto.fi
Ammattiliitto Pro ry